

Червень 2019

Що таке MARLITER?

MARLITER це проект відкритого доступу громадськості до даних моніторингу навколишнього середовища та інструментів даних, які можуть бути використані для сприяння зменшенню морського сміття в басейні Чорного моря. Проект передбачає розробку інтерактивного Інтернет-порталу геопросторових даних про Чорноморський регіон. Портал включає в себе цифрові карти про морські екологічні умови, геофізичні карти прибережних районів, екологічні та абіотичні параметри для широкого регіону, карти заповідних територій, сучасний клімат та прогнози майбутньої кліматичної ситуації. Інструмент ІКТ (Інформаційна комунікаційна технологія) також підтримуватиме карти моделей руху морського сміття. Важливим продуктом проекту є набір інструментів GIS (Географічна інформаційна система) з інструментарієм підтримки, який включає форум та комунікаційну платформу для керівництва політикою та неформальної освіти.

Project funded by
EUROPEAN UNION

Дані екологічного моніторингу басейну Чорного моря та зменшення кількості морського сміття

Що таке морське сміття?

Морське сміття - це будь-який стійкий виготовлений або оброблений твердий матеріал, який викидається, утилізується або залишається у морському та прибережному середовищі. Морське сміття - це складна транскордонна та багатомірна проблема, яка має суттєвий вплив на морське та прибережне середовище та діяльність людини. Морське сміття походить з багатьох різних, часто не визначених джерел. Воно має широкий спектр негативних впливів - навколишнє середовище (зникаючі види та середовища проживання, забруднення пластиком), економічне (рибальство, туризм) та соціальне (естетичне, охорона здоров'я). Морське сміття - глобальна проблема, яка загрожує життю в океанах і морях. Скорочення сміття в морському середовищі визнається пріоритетним завданням для збереження екосистеми та здоров'я людини. Морське сміття, зокрема морська пластмаса, та її зменшення лежать в основі політичних дій через Рамкову директиву морської стратегії (MSFD), Стратегію Європейського Союзу щодо пластмас у круговій економіці та законодавство ЄС про відходи.

Ситуація в Чорному морі

Чорне море особливо вразливе до забруднення, оскільки воно порівняно невелике, але також глибоке, майже повністю закрите та піддається багатьом тискам із суходутних та морських джерел. Морське сміття вважається критичним питанням, яке посилюється територіальними проблемами, такими як сильний тиск з наземних джерел. Ситуацію погіршує дуже велика площа водозбору, що складається з понад двох мільйонів квадратних кілометрів і понад 20 країн; вкрай обмежений обмін зі світовим океаном; високі річкові входи; скиди з густонаселених берегів; туризм; рибальство; судноплавство та різні інші вхідні ресурси з прибережних портів, промислових зон та міських районів. Дані свідчать, що на Чорне море серйозно впливають пластикові відходи на пляжах, поверхневих і шельфових сміттях. Попалки - основні предмети, які знаходяться у великій кількості на пляжах, поряд із пластиковими пакетами та пластмасовими предметами для одноразового використання.

Дані про морське сміття

Дані та інформація про чисельність та розповсюдження морського сміття останнім часом активно збираються у Чорному морі за цільової підтримки ЄС та міжнародних донорів. Дослідження та моніторингові дії з використанням протоколів MSFD, метою яких є створення базової оцінки, готуються в країнах-членах ЄС. Інші прибережні держави працюють над покращенням доступності та обміну даними про морське довкілля з національних та спільних регіональних програм моніторингу, узгоджених з принципами МДФР та РДВ (Водна рамкова директива) та Чорноморською інтегрованою програмою моніторингу та оцінки (BSIMAP).

Загальні методології використання даних та управління в басейнах дозволять краще зрозуміти зв'язок між тиском та впливом на морські екосистеми, виявлення зон накопичення морського сміття (гарячі точки) та практичне застосування знань у повсякденному житті. Майбутні моніторингові зусилля та дані, отримані за допомогою моніторингу, допомагають вченим, розробникам політики та керівникам краще зрозуміти природу забруднення морського сміття, встановити цілі скорочення та розробити заходи щодо запобігання та скорочення.

Наявні дані - шанс на майбутнє

Що ми можемо дізнатися про морське сміття? Наскільки велика проблема морського сміття та як вона змінюється з часом? Які типи сміття найбільш поширені в регіоні? Нам потрібно скласти запис про кількість та види морського сміття в навколишньому середовищі. Маючи великий, стандартизований набір даних, можна відповісти на важливі дослідницькі питання щодо видів, кількості та джерел засміченості у морському середовищі. Що ми можемо зробити з даними про морське сміття?

Шляхом регулярного моніторингу ми відстежуємо хід існуючих заходів щодо запобігання поширенню морському сміття та визначаємо цілі майбутніх заходів. Стандартизовані та надійні дані про морське сміття можуть бути використані для керівництва розробкою політики, освітою та інформаційною діяльністю

Дані та знання для інструменту ІКТ

Стан морського сміття та довкілля

- Синтезована наявна література та конкретна інформація про стан морського сміття, тобто національна статистика, джерела тиску, впливу та забруднення.
- Доступна інформація, дані та знання про стан довкілля
- Виявлені прогалини знань та інформації, даних та досвіду щодо питань морського сміття та особливостей національного рівня

Законодавство

- Огляд національного законодавства та нормативно-правових документів, пов'язаних з морським сміттям, відходами, просторовим плануванням (морським та ландшафтним), синім ростом, «зеленою» інфраструктурою
- Узагальнена історична еволюція законодавчої бази щодо морського сміття

Зацікавлені сторони

- Аналіз зацікавлених груп сторін, які беруть участь у процесі поводження з відходами та зменшення кількості морського сміття

Стратегії, практики, заходи

- Різні плани дій, інструменти реалізації політики, застосовувані заходи тощо.

Моніторинг стану

- Огляд основних методологічних інструментів, підходів, застосованих протоколів моніторингу морського сміття в просторовому, часовому та адміністративному масштабах
- Моніторинг зусиль на національному рівні та транснаціональні зусилля
- Пропозиції та рекомендації щодо оптимізації проектування та організації схем моніторингу

Рекомендації

- Приклади передового досвіду щодо зменшення та запобігання поширення морського сміття
- Найкращі практики для пропозицій шляхів передачі досвіду та рішень на політичний рівень
- Рекомендації, засновані на найкращих практиках щодо політики та обізнаності громадськості
- Групи рекомендацій (довгострокові / короткострокові, просторові масштаби, витрати - зусилля, застосування тощо)
- Інформація зацікавлених сторін

Спільна оперативна програма Чорноморського басейну 2014-2020 рр.

Видання редагується Чорноморською громадською організацією «Варна», червень 2019 року

Спільна оперативна програма Чорноморського басейну на 2014-2020 рр. Фінансується Європейським Союзом через Європейський інструмент сусідства та країни-учасниці: Вірменія, Болгарія, Грузія, Греція, Республіка Молдова, Румунія, Туреччина та Україна

Ця публікація була підготовлена за фінансової допомоги Європейського Союзу. За зміст цієї публікації покладається виключно Чорноморська неурядова мережа, і жодним чином її не можна приймати для відображення поглядів Європейського Союзу

Common borders. Common solutions.